

SCHEUVELBIER, HAITBAIR EN KLUYNBIER

Winsum kent een biertraditie die door Freddy Venhuizen en Klaas-Jan Huisman wordt voortgezet in hun plattelandsbrouwerij 'Het Zotte Kalf'. Na vijf jaar proberen en proeven begonnen ze vier jaar geleden een professionele brouwerij. Ze leveren hun speciaal bier bij campings, slijterijen en café's in de provincie. Wie het biertje thuis wil proberen kan bij de Spar in Winsum terecht voor een Barros, Blond, Salom-Tripel of een Galloway Porter.

Het eerste deel van de namen verwijst naar bestaande koeienrassen. De naam van de brouwerij kan enige verwondering wekken, maar in de 19e eeuw was het de normaalste zaak van de wereld dat een brouwerij de naam van een dier kreeg met een voorvoegsel als zotte, vrolijke, gouden etc. De toevoeging plattelandsbrouwerij slaat op bier dat voor en door Groningers in een boerenstal wordt geproduceerd, uiteraard volgens de vereiste hygiënische normen en afgescheiden van de kalveren. Beide eigenaren hebben zich tot doel gesteld Groningen te laten genieten van hun speciaal bier. Afhankelijk van het seizoen maken ze regelmatig ook

nog andere soorten zoals Pinken Lentebok en Blaarkop Weisenbok. Winsum kent een lange en bijzondere biertraditie, een drank die vooral door het gewone volk volop werd gedronken. De bierconsumptie in de middeleeuwen was ruim vier keer zo hoog als nu. Men dronk toen zoveel omdat er nog geen andere dranken als koffie, thee of frisdrank bestonden. Er zat toen overigens minder alcohol in dan tegenwoordig. Wijn was te duur voor het gewone volk, wie dat kon drinken was welvarend. Niet voor niets zei men: wijn na bier geeft plezier. Wijndrinkers hadden een hogere financiële status bereikt.

Van oorsprong was het brouwen van bier een huishoudelijke activiteit. In de loop van de dertiende eeuw ontstonden er pas professionele bierbrouwerijen. Er kwam een levendige handel in graan en bier waar de stad Groningen wel bij voer. De invoer van andere biersoorten en wijnen werd door allerlei bepalingen bemoeilijkt (stapelrecht). De Ommelanden accepteerden in 1577 het Stad Groninger stapelrecht niet meer. Gevolg was dat er in Winsum een bierbrouwerij en waag werden opgericht. De stad zette vervolgens

tijdens de landdag van 1 november 1577 alle aanwezige Ommelander vertegenwoordigers gevangen. Er kwam een strijd die in 1581 eindigde met het platbranden van Winsum.

Er zijn ook brouwerijen in Winsum geweest. Zo was er in de 19e eeuw bijvoorbeeld de bierbrouwerij van Antony Keizer waar Kluun of Kluyn werd gebrouwen. Deze brouwerij stond aan de Winsumer kant van het Jeneverbrugje en werd in 1912 gesloten. Kluynbier was tot in 17e eeuw de meest gedronken drank in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe.

De Groningers werden toen wel eens spottend 'kluunkoppen' genoemd en in Friesland werd je voor 'kluunskonk' uitgemaakt als je te diep in de bierpul had gekeken. Scheuvelbier is 'hait bier' en was een veel gedronken opkikkertje bij ijsvermaak.

Als op het Winsumerdiep geschaatst kon worden werd er hait bier bij café Til geschonken. Bij de Boog kwam een speciaal trapje, een bat genoemd, om van het ijs op de wal te komen. Als 'de bat oet is' was het ijs op het Winsumerdiep betrouwbaar. Het recept van hait bier is: 6 flesjes